

Søren Sørensen: Københavns Drengekor gennem 50 år (1924-1974). Udgivet af Københavns Drengekor. Wilhelm Hansen Musik-Forlag, København, 1974. 258 pp.

Denne omtale er skrevet kort efter at Mogens Wöldike fyldte 80 år, og Søren Sørensens bog er et værdigt bidrag til den hyldest, der med rette ombølger denne forgrundsskikkelse i det danske musikliv i de 60 år, der er forløbet efter den første verdenskrig. Bogen er let læst, men velgjort, der samles i den et rigt materiale, mens tid endnu er, og den vil blive citeret som kildekrift i mange kommende av-handlinger med emne i denne periodes danske musikhistorie. Dens brugbarhed forøges ved de 6 gode registre, der avslutter bogen: 1. Værker hvori drengekoret har medvirket ved koncertopførelser (her ville dataangivelser have været nyttige), 2. Værker opførte ved drengekorsets kirke-musikafteener, 3. Grammfonplader indsunget med drengekoret eller hvor drenge fra koret har medvirket, 4. Sangere og musikere udgået fra drengekoret, 5. Mundtlige og skriftlige kilder, og 6. Fyldigt personregister. Disse registre suppleres med en fortegnelse over Wöldikes andre grammfonindspilninger side 65 ff (ved Morten Winding). I denne forbindelse skal to ombryderfejl nævnes: teksterne til siderne 255 og 256 i personregistret skal ombyttes, og i indholdsfortegnelsen side 7 mangler rubrikken "Sangskolen bliver gymnasium", hvorved denne rubriks sidetal er givet til foregående rubrik. Andre trykfejl skal forblive uomtalte.

Et vist nostalgisk drag hviler over bogen, skrevet som den er av et menneske, der i 1929 blev elev i sangskolens første sangklasse, — en tilbageskuen, som også disse liniens forfatter, der begyndte sin officiel-

le pædagogiske løbebane som lærer i denne klasse, har svært ved at unddrage sig. Dertil bidrager selvfølgelig også den hyppige og udførlige omtale han sammen med Agnete Zacharias (dengang Grunert), Helga Christensen (dengang Knoblauch) og Povl Fledelius er gjort til genstand for. Denne nostalgi er måske også grunden til, at jeg på side 92 kunne have ønsket de lærere nævnt ved navn, der på så enestående måde tog mod de udefra kommende, skoleuerfarne musiklærere, og som gjorde det muligt at realisere sangskoletanken på trods av de vanskeligheder, indførelsen av et nyt hovedfag nødvendigvis måtte forårsage i det daglige "normale" skolearbejde. Omtalen av min opbygning av hørelæreuddannelsen kunne også friste mig til at gøre nøjere rede for den musikfilosofi, der ligger bag, selv om dette nu væsentligst har historisk interesse.

Det er en kendsgerning, at drengekoret blev oprettet 1924; men de første fem år blev et praeambulum, hvor Wöldike klar-gjorde sig betingelserne for et "professionelt" drengekors eksistens, og levedygtigt blev koret først med sangskolens oprettelse 1929. Bogens hovedvægt ligger på de 150 sider, der omfatter årene fra 1929 til 1953, da sangskolen blev gymnasium og dermed officielt skolemæssigt konfirmeret; dog læser man med interesse på de følgende knap 50 sider redegørelsen for korets fortsatte høje bane i de følgende 20 år med den klimaks i det ydre, som indvielsen i 1972 av den ny himmelborg på Sjælør boulevard betød.

I bogens hoveddel er indføjet 3 biografiske skitser over Mogens Wöldike, Vilhelm Schepelern (sangskolens første skoleinspektør) og Niels Møller. Biografierne er almene, ikke snævert rettede mod forholdet til drengekoret. Nærmest på personen kommer man nok i den korte skildring av V. Schepelern, dette fine, akademisk fjerne og barnligt entusiastiske menneske, der nok i virkeligheden havde svært ved at nå til en indre forståelse av lærerne og børnene på "hans" skole. Derimod går Søren Sørensen ikke ind på, hvilke personlige egenskaber det var, ud over de rent musikalske, der muliggjorde Wöldikes musikpolitiske indsats.

Det må ikke glemmes, at de Laubske og Carl Nielsenske tanker i slutningen av tyverne ikke var almindeligt accepterede, så lidt som Wöldikes folkeskolerelevans var det i de danske sanglærerkredse. Når det side 31 nævnes, at der til optagelse i den tredje sangklasse i 1931 kun var indstillet 30-40 drenge, skyldtes det ikke at sanglærerne på skolerne var ukendte med sangskolen, eller at de muligvis kunne have misforstået optagelseskravene, men mest at mange sanglærere betragtede Wöldike, drengekoret og dermed sangskolen som et fremmedlegeme i det københavnske skolevæsen, som man ikke ønskede at støtte på bekostning av "ens egen skole", selv om man vidste at der til at oprette en sangskoleklasse ikke en gang krævedes at hver københavnsk skole skulle "avlevere" en dreng. Problemet blev i nogen grad løst ved at hver skole, fra og med oprettelsen av 2 klasser årlig i 1932, fik pligt til at indstille et sådant antal drenge til optagelsesprøve, at det svarede til 2 drenge pr. drengeklasse.

Gennem de fleste år av sit liv har Wöldike stået i en kæmpende position for synspunkter, som det har krævet netop hans rigt facetterede personlighed at få anerkendt og accepterede. Skulle man vove, hinsides godt og ondt, at sammenstille en række av disse ofte kontrasterende personlighedsfacetter, måtte det blive: hans eminente, næsten professionelle diplomatiske evne, hans usandsynlige åbenmundethed, hans varme, saglige optaget-hed, hans isnende, fjerne kulde, hans kompromisløse ubarmhertighed, hans trofasthed overfor venner, hans væsens absolutte autoritet, hans lydhørhed overfor andres kvalificerede meninger, alt i en avslappet ydre, bevidst balance, men næppe altid uden indre uro.

Det er en kendsgerning, at Wöldike skabte drengekoret; det modsatte udsagn, at drengekoret skabte Wöldike, er derimod usandt. Wöldike ville have indtaget samme fremragende position, selv om vejene havde været andre, og drengekorstanken havde vist sig uigennemførlig. Jeg tror William Behrend havde ret, når han i en artikel om dansk musikliv i tyverne i supplementsbindet til Salmonsens leksikon 1930 hævdede, at Ebbe Hamerik, Johan Hye-Knudsen, Thomas Jensen og Mogens Wöldike var fremtidshåbene blandt danske dirigenter.

Niels Møllers livsløb har formet sig som et rigt figureret "contrapunctus in prolationem" til den en snes år ældre Wöldikes, til dels over de samme motiver. Er dette rigtigt, vil de kommende 10 år indebære en fortsat rig udvikling. Disse år skal med, hvis Niels Møllers livsindsats skal gøres op.

Bogen slutter med en efterskrift "Tanker

ved jubilæet”, der berører korets fremtid. Søren Sørensen har her adskillige kloge bemærkninger, men forbigår to væsentlige temaer, som jeg finder bør behandles. Det første drejer sig om vort forhold til Palestrinatidens musik. Ser vi ikke fortsat denne musik i Cæcilianismens romantiske, serafiske skær? Kunne ikke en anden fortolkning vise andre sider af denne musik, der bragte os nærmere til tiden og til de talrige mesterværker fra århundredet før Palestrina? Søren Sørensen taler side 19 på baggrund af et citat av Wöldike om ”oplevelsen af de gamle værker i deres originale klangbillede”, der skulle realiseres gennem drengekoret. Men ligesom Laubs abstrakt-æstetiske opfattelse av den danske folkevise, trods dens skønhed, næppe dækker udsagnet i den middelalderlige dansevis, dækker den gængse opfattelse av femtuhundredtallets musik næppe denne musiks fulde udsagn. Realisationen av denne tids musik kræver for det første mands-alter, hvorved optranspositionen av musikken kan undgås, og hvorved først det bliver muligt at gøre langt den største del av denne musik (inklusive Palestrinas) tilgængelig i klingende form. Korklangen vil herved miste noget av sin æteriske kvalitet, men til gengæld blive mere jordnær og fyldig ikke mindst takket være de dybere basser. Dernæst bliver spørgsmålet, om ikke denne fyldigere korklang medfører en ændret opfattelse av musikkens rytmik, således at den svævende rytme ikke blot svæver, men bindes stærkere til en betonet tactus, hvilket vil sige at synkopen skal høres som synkope og ikke blot som betonings-skift. Denne skarper rytmske accentuering er en livsbetingelse for udførelsen av

fx. Ockeghems musik, og mon den ikke har bevaret sin berettigelse hos Palestrina? Hvilken udfordring for en stemmelægger at arbejde med mands-alter, og hvilken opgave for en studiekor på 15-20 unge mænd og 8-10 drenge og for en leder, som formår at arbejde både videnskabeligt og kunstnerisk med denne musik.

Det andet spørgsmål drejer sig om Sct. Annæ-pigerne. I hovedskolen optages der hvert år 72 drenge og 40 piger fordelt i fire blandede klasser, hvor drenge og piger undervises sammen i høre-lære, mens undervisningen i stemmebrug differentieres av hensyn til drengenes arbejde i drengekoret og kirken og av hensyn til at pigernes stemmeudvikling i overgangsalderen ikke medfører et stemmebrud. I det 5-delte gymnasium optages der et antal musikinteresserede drenge og piger udefra, hvilket betyder at der i øjeblikket går betydelig flere piger end drenge i gymnasiet; dette gælder også den matematiske linie. I koncertårgangene, 6.-10. klasse, vil der være ca. 175 syngende piger, hvortil kommer ca. 200 piger i gymnasiet, hvorav op mod halvdelen har modtaget samme høre-lære- og sangundervisning som drengene. Det er utænkeligt at dette ”materiale” ikke vil blive eller kræve at blive benyttet til at løse store koncertopgaver indenfor det klassisk-romantiske og moderne korrepertoire med og uden orkester. En sådan udvikling er vel langsomt på vej, men det bliver vanskeligt at fordele opgaverne ligeligt. Også her vil der dog indenfor et andet repertoire kunne dannes studiegrupper med et begrænset antal sangere, fx. et madrigalkor på 20-25 medlemmer med 8-10 basser og tenorer

og 10-15 alter og sopranoer. Hertil kommer endelig, som Søren Sørensen nævner, spørgsmålet om andre musikarters muligheder i det samlede kompleks, som fx. den rytmiske musik og folkemusikken.

Av helt anden art er spørgsmålet, om tidspunktet for børnenes optagelse i skolen er det ideelle under hensyn til børnenes almene musikalske udvikling og til drengenes tidligere stemmebrud. Et stort antal børn er nu, takket være børnehavneklasserne, mere skolevante end tidligere. På den anden side er der mange praktiske vanskeligheder ved at optage mindre børn, end skolen gør nu. Måske skulle man dog forsøge et enkelt år foruden de 4 tredieklasser at optage en enkelt andenklasse, hvad der også ville åbne mulighed for en friere, mindre "hård" musikundervisning av børnene.

Det er klart, at med to store kor, drenge- og mandskoret "Københavns Drengekor" og det blandede pige- og mandskor, som man kunne kalde "Københavns Ungdomskor" eller "Sct. Annæ-koret", hvor medlemmerne økonomisk er amatører, men musikalsk professionelle, foruden mindre studiekor med specielle opgaver, må der gives plads for flere ledere, som i fællesskab kan tilrettelægge korenes arbejde. De mange opgaver vil medføre, at flere får lejlighed til at prøve deres kunstneriske kræfter. Dette vil også give lærergeneringen en attråværdig, ny dimension, som vil kunne række vidt ud i dansk musikliv og dermed betone den side av sangskolens virke, der styrker det professionelle islæt i dette musikliv, og som gennem årene, ikke uventet, har vist sig samfundsmæssigt at have samme vægt som koncertarbejdet.

Niels Møller fylder 60 år i 1978, og det bliver i væsentlig grad *hans* opgave at skabe en holdbar basis for sangskolens og dermed drengekorsets fremtid. Ledelsesstrukturen for skole og kor er jo i øjeblikket denne: en sanginspektør ved skolen udnævnt av Københavns Kommune, en domkantor udnævnt av Kirkeministeriet og en kapelmester udnævnt av Københavns Drengekor Kuratel. Denne trekantede opbygning kræver en Wöldikes alment respekterede autoritet for at kunne fungere, og fungerer vel kun så længe Wöldike er kapelmester og Niels Møller både domkantor og sanginspektør. Den struktur, der skal inddrage pigerne i et med drengene lige kvalificeret musikalsk arbejde, uden at drengekorsets virkeområde indskrænkes, som skal give lærere og elever, skole og kor fortsat trivsel og nye opgaver, og som skal kunne holde også efter at Niels Møller falder for aldersgrænsen, skal grundlægges nu.

Bogen er av forfatteren tilegnet "Nuværende og tidligere sangdrenge" og skal hermed være disse og mange andre varmt anbefalet.

Gunnar Heerup